

A background graphic consisting of a complex network of interconnected nodes and lines. The nodes are represented by circles of varying sizes, colored in shades of teal and dark green. The lines connecting them are thin and light-colored, creating a dense, web-like structure. The overall aesthetic is modern and digital.

Veera Korhonen, YTK, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalipedagoginen johtaminen ekokriisin aikakaudella

Sosiaalipedagoginen johtaminen

- Johtaminen ja työelämä marginaalinen aihe sosiaalipedagogiikassa
- Kurki (1993; 1996; 2012): Johtamisteorioiden yhteneväisyyksiä sosiaalipedagogiikan kanssa, piiloinen sosiaalipedagogiikka
- Sosiaalipedagoginen ajattelu ohjaa johtajan vuorovaikutusta ja toimintaa
- Tavoitteena henkinen kasvaminen ja kypsyminen, eettis-normatiivisuuden korostuminen, yhteisöllisyys, dialogisuus, spiritualiteetti, palveleminen ja yhteinen hyvä, merkityksellisyys
- Uusimpana näkymiä työn merkityksellisyyteen ja planetaariseen johtamisnäkökulmaan (Laininen & Salonen, 2023; Salonen & Vesala-Varttala, 2023)

Sosiaalipedagogiikan ja johtamisen intressit kohtaavat ekokriisin aikana

- Ekokriisi uusi kansansivistyksellinen haaste; kuinka tavalliset aikuiset osallistetaan muutokseen?
- Johtaminen ja työyhteisöt sosiaalisen oppimisen ja aikuisiän socialisaation tiloja -> yhteiskunnallinen muutosvoimavara
- Organisaatioiden kasvava kiinnostus ja vaatimus vastuullisuuden, eettisyyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kehittämiseen
- Johtamisen paradigmatvaihdos kohti "pomokulttuurin" murenemistä ja yhteisöllisyyttä (esim. Salovaara, 2020; Halsam ym. 2012)

Tutkimusta johtamisen kentältä

- Työorganisaation arvoilla ja vastuullisuudella sekä johtamistavalla vaikutus työntekijöiden arvoihin, asenteisiin ja toimintatapoihin (esim. Crucke ym., 2022; Afsar ym., 2016)
- Eriyisen tehokkaita ovat juuri sellaiset johtamistavat, joista on löydettävissä sosiaalipedagogisia elementtejä
- Ulottuuko muutos myös siviiliin?
- Teoria oletuksen taustalla: Kognitiivinen dissonanssi, tertiääri sosialisatio, sosiaalinen identiteetti. Tutkimusta: (Cambra-Fierro & Polo-Renondo, 2008; Smith, 2014)

Pedagogisuus näkyväksi

- Filander (2008): Lisääntyvät työntekijän kehittymiseen tähtäävät opit ja ohjaukselliset lähestymistavat tekevät työyhteisöistä oppimisyhteisöjä ja työntekijöistä elinikäisiä oppijoita.
- Vaarana psykologinen vallankäyttö -> Eettisesti arveluttavaa varsinkin silloin, kun tärkeimpänä motiivina on organisaation tuloksellisuus ja kilpailukyky.
- Mistä periaatteet ja suuntaviivat johtamiselle, joka pyrkii vaikuttamaan asenteisiin ja arvoihin -> Sosiaalipedagogisen työtteen soveltaminen johtamiseen tarjoaa yhtä aikaa eettisiä periaatteita ja hyödyllisiä menetelmiä: dialogi, yhteisöllisyys, kokemuksellisuus, reflektiivisyys...

- "Johtajat voivat saada aikaan ekososiaalisen sivistymisen kaltaisia transformatiivisia oppimisprosesseja, jotka muuttavat työyhteisön jäsenten arvoja ja asenteita mahdollisesti myös työelämän ulkopuolella. Ekokriisin myötä yhä useammat organisaatiot tulevat todennäköisesti pohtimaan työpaikkakulttuurin ja johtamisen vaikutusta työntekijöiden asenteisiin, sekä hyödyntämään keinoja, jotka sisältävät piiloisia kasvatuksellisia elementtejä. Näiden elementtien tunnistaminen ja nimeäminen paljastaa johtajan ja alaisen välillä olevan piiloisen kasvatuksellisen valta-asetelman ja siten johtajat voidaan asettaa uudenlaiseen vastuuseen. Tällöin avautuu tilaisuus arvioida yhä tarkemmin sitä, millaiset henkilöt valikoituvat johtajan rooliin ja millaiseen ajatteluun heidän johtamisensa perustuu. Jotta johtamisen kasvatuksellisuutta ja ulottumista työntekijöiden yksityiselämään ei koettaisi eettisesti arveluttavana, väitän, että johtamisen tulisi olla sosiaalipedagogisen työtteen mukaista, jossa korostuvat dialogisuus ja autonomisuus; tarkoitus palvella työyhteisön jäseniä." (Korhonen, 2024)

Lähteet

- Filander, K. (2007). Aikuisuus, sosiaalipedagogiikka ja uusi moraalijärjestys. *Sosiaalipedagoginen Aikakauskirja*, 8, 151–165. <https://doi.org/10.30675/sa.120129>
- Haslam, S. A., Reicher, S. & Platow, M. (2012). *Uusi johtamisen psykologia* (Suom. Ahokas, M.). Helsinki: Gaudeamus Oy. (Alkuperäinen teos julkaistu 2011.)
- Korhonen, V. (2024) Sosiaalipedagoginen johtaminen ekokriisin aikakaudella, kandidaatin tutkielma, Itä-Suomen yliopisto
- Kurki, L. (1993). *Pedagoginen johtajuus*. Hämeenlinna: Tampereen yliopisto, Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos.
- Kurki, L. (1996). Spiritualiteetti : johtajuuden perusta? *Aikuiskasvatus*, 16(4). <https://doi.org/10.33336/aik.92409>
- Kurki, L. (2012). Sosiaalipedagoginen johtajuus. *Sosiaalipedagoginen Aikakauskirja*, 13, 9–29. <https://doi.org/10.30675/sa.122071>
- Laininen, E. & Salonen, A. (2023). Planetaarinen sosiaalipedagogiikka uudistaa käsityksiä työstä ja ammatillisesta osaamisesta. *Sosiaalipedagogiikka* 24(1), 105-124.
- Salonen, A. & Vesala-Varttala, T. (2023). In Search of a Common Language among Stakeholders. In: Samuel O. Idowu and Liangrong Zu (eds.) *Elgar Companion to Corporate Social Responsibility and the Sustainable Development Goals*. Cheltenham: Edward Elgar, 27-47.
- Salovaara, P. (2020). *Johtopäätös : yhteisöt ja organisaatiot pomokulttuurin jälkeen*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos.

Pohdittavaksi

- Mitä ajatuksia sosiaalipedagogisen ajattelun yhdistäminen johtamiseen herättää?
- Työntekijän näkökulmasta?
- Johtajan näkökulmasta?
- Miten sosiaalipedagogisen ajattelun ja työotteen soisi näkyvän työelämässä?
- Miten sosiaalipedagoginen näkökulma syventää ymmärrystä johtamisen ja työorganisaatioiden yhteiskunnallisesta merkityksestä?